

HRVATSKA PLANINARSKA OBILAZNICA

KOJI SU HRVATSKI VRHOVI NAJPOSJEĆENIJI?

ALAN ČAPLAR, Zagreb

Od svibnja 2000. godine, kada je prigodom pohoda »Tragom prvog izleta HPD-a« u Samoborskom gorju otvorena Hrvatska planinarska obilaznica (HPO), prošlo je gotovo pet godina, prodano je nekoliko tisuća dnevnika i izdano nekoliko stotina značaka, a neki su planinari već obišli sve njezine kontrolne točke i stekli najviša priznanja obilaznice.

HPO sljednica je transverzale »Po planinama SR Hrvatske« koja je bila u funkciji do početka Domovinskog rata. Pri uspostavljanju Hrvatske planinarske obilaznice popis kontrolnih točaka izmijenjen je i proširen, a uvedeno je i više stupnjeva priznanja. Ukupno 135 KT raspodijeljeno je ravnomjerno u 20 planinskih područja. Uz 133 vrha, kontrolne točke su Horvatovih 500 stuba i Alpinistička zbirka u ogulinskom gradskom muzeju.

Komisija za planinarske putove HPS prilikom ovjere dnevnika, osim imena i prezimena obilaznika, društva, broja značke i datuma izdavanja, bilježi u svojoj evidenciju koje je kontrolne točke obilaznik posjetio. Tako prikupljeni podaci omogućuju nakon pet godina već sasvim vjerodostojne analize i zanimljive zaključke o tome koji su vrhovi najposjećeniji, a koje posjećuju tek rijetki planinari. Planinari koji bolje poznaju hrvatske planine i ciljeve u njima, mogu djelomično procijeniti je li npr. posjećeniji sjeverni ili južni Velebit, koji su vrhovi posjećeniji od ostalih i slično, no njihove bi se procjene zasnivale tek na osjećaju i iskustvu. Mnogi od njih, kad pregledaju ove podatke, zaključit će da se njihove procjene uvelike podudaraju sa statističkim podacima (»tako sam i mislio«), no ipak tek statistički podaci mogu dati

sustavnu sliku o posjećenosti najznačajnijih hrvatskih planinskih vrhova.

Prije nego što promotrimo rezultate, valja upozoriti da su vrhovi koji su bili i u starom dnevniku »Po planinama SR Hrvatske« u neznatnoj »prednosti« pred »novim« vrhovima, jer su obilaznicima koji su pri ovjeri priložili i stare dnevnike priznati žigovi iz tih dnevnika.

Također, treba uzeti u obzir da planinari koji obilaze obilaznice i koji su po naravi podataka obuhvaćeni ovom statistikom, ne čine prosječan i standardan već vrlo specifičan uzorak za analizu. Naime, gotovo svi su aktivni planinari koji sustavno obilaze planine i koji se planinarenjem bave više godina. Uzorak, usto, obuhvaća više planinara iz šire zagrebačke i riječke regije jer je, zahvaljujući manjoj udaljenosti, zagrebačkim ili riječkim planinarima objektivno lakše steći uvjete za priznanja HPO nego slavonskim ili dalmatinskim planinarima.

Za sasvim preciznu analizu posjećenosti nedostaje još nešto. Statistika je, naime, osjetljiva samo na to je li obilaznik posjetio vrh ili nije, a ne i na učestalost posjećivanja. Vrh koji je obilaznik posjetio više puta evidentiran je samo jedanput jer je samo jedanput utisnut žig u dnevnik, jednako kao i na vrhu koji je obilaznik posjetio jednom u životu. Ovi podaci zapravo više ukazuju kolikom broju planinara je neki vrh bio cilj u posljednjih pet godina nego na posjećenost svakog vrha. Dodajmo da neki vrhovi ne bi uopće bili posjećivani da nisu dio HPO. No, to je i bio jedan od ciljeva uspostavljanja HPO: potaknuti planinare da upoznaju

poznate, ali i nepoznate i malo posjećene, a zanimljive vrhove.

Osim o navedenim, rezultati ovise i o drugim faktorima: vrhovi na kojima postoji žig vjerojatno su u određenoj prednosti pred onima na kojima se posjetitelji trebaju slikati, jer se dio obilaznika ne voli ili zaboravlja slikati. Uvažavaju li se sve ove napomene, dobit ćemo zanimljive rezultate koji uvelike ukazuju na dostupnost i atraktivnost svakog pojedinog vrha i planinskog područja.

Do 15. listopada ove godine ukupno je 246 planinara prijavilo uspone na 15.919 vrhova (!), čija je ukupna visina 16.357.571 metara. Ovi podaci, naravno, nemaju neki poseban smisao, već služe samo za ilustraciju o tome koliko je podataka uneseno u računalo. Taj su posao obavili Bernard Margitić i Ana Čaplar.

Prikažu li se podaci grafikonom, lako se uočava da su vrhovi u zagrebačkoj okolici češće posjećivani od ciljeva udaljenijih od Zagreba. Vrhovi u Gorskom kotaru su razmjerno često posjećivani, dok posjećenost opada što više idemo prema jugu. Vrhove na dalmatinskim otocima - zbog uda-

ljenosti i pristupa trajektom - najmanje posjećujemo.

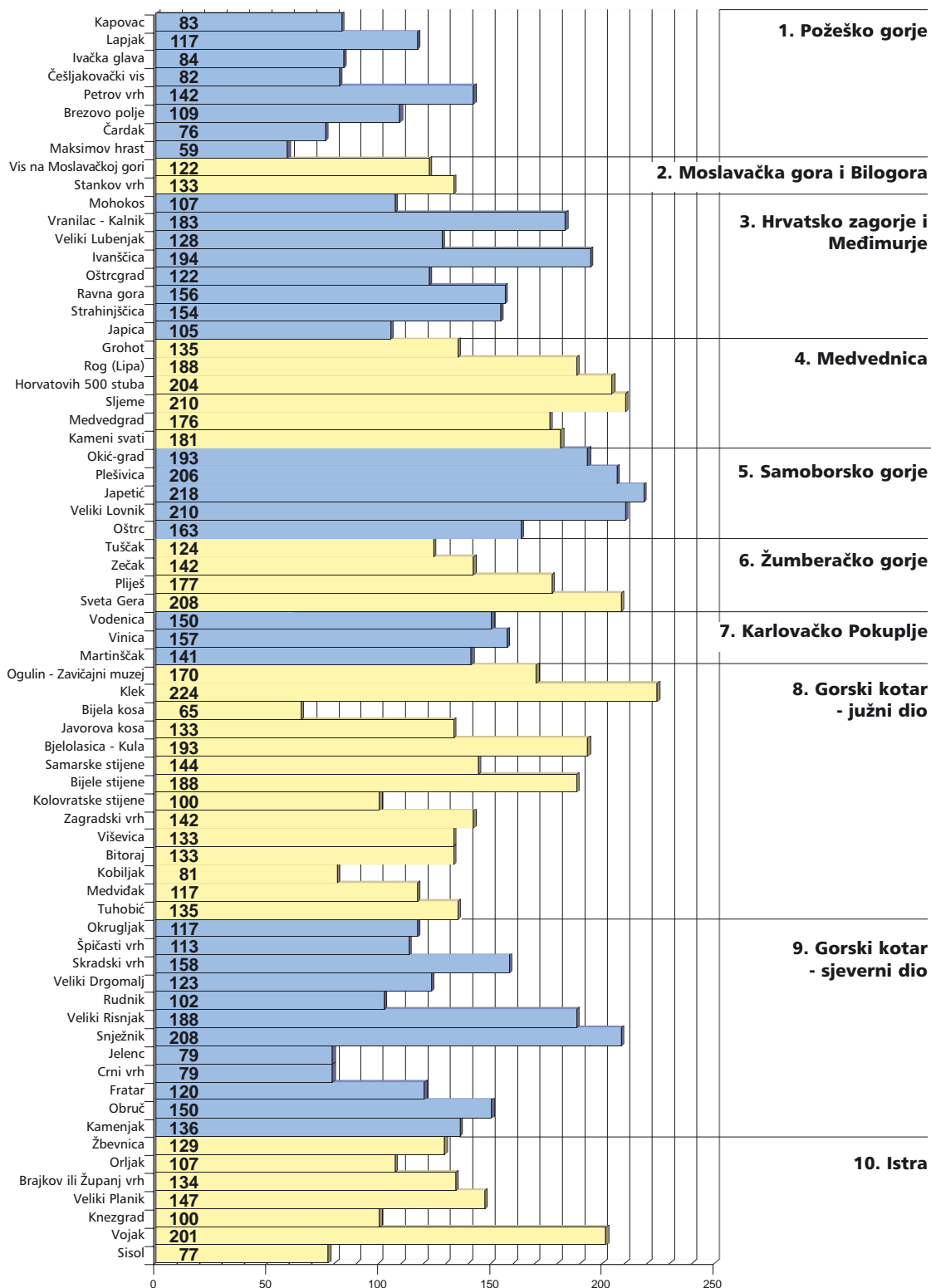
Zanimljivo je da se poredak najposjećenijih među 135 KT podudara s kronološkim slijedom događanja otprije 130 godina. Prvi na ljestvici najposjećenijih je Klek (osnutak HPD-a), a zatim slijedi Oštrc (cilj prvoga izleta HPD-a). Na vrhu ljestvice najviše je vrhova Samoborskog gorja (znači li to da zagrebački planinari radije posjećuju Samoborsko gorje nego Medvednicu?). Visoko su još i najljepši vidikovci na Kvarner: Snježnik i Vojak na Učki. Nakon vrhova bližih Zagrebu, više je vrhova iz Gorskog kotara, dok je najposjećeniji velebitski vrh, Veliki Zavižan, tek 17. na ljestvici.

Od 15 najmanje posjećenih vrhova 13 ih je u Dalmaciji, a 6 na otocima. Najmanje je planinara bilo na Veloj Straži na Dugom otoku i na Soznju na Lastovu.

Posebno je zanimljivo razmotriti odnose posjećenosti unutar svakog područja, pa zato prošećimo sada po područjima, uz kratak komentar dobivenih rezultata!

Najviši vrh Hrvatske,
Sinjal na Dinari (1831 m)
foto: Alan Čaplar

15 NAJPOSJEĆENIJIH VRHOVA

1. Klek	224
2. Oštrc	218
3. Sljeme	210
4. Japetić	210
5. Sveta Gera	208
6. Snježnik	208
7. Plešivica	206
8. 500 stuba	204
9. Vojak	201
10. Ivanščica	194
11. Okić	193
12. Bjelolasica	193
13. Lipa Rog	188
14. Biješe stijene	188
15. Risnjak	188

15 NAJRJEĐE POSJEĆENIH

1. Vela Straža na Dugom otoku	26
2. Sozanj na Lastovu	27
3. Šćirovac	30
4. Sutvid	37
5. Hum na Visu	41
6. Velji grad na Mljetu	42
7. Vela Straža na Šolti	47
8. Kruge	47
9. Sveti Ilija kod Gradca	50
10. Korenski vrh (Kalić)	53
11. Kom na Korčuli	54
12. Bojin kuk	55
13. Sveti Ilija na Biokovu	56
14. Maksimov hrast	59
15. Vlaški grad	59

1. Požeško područje. U ovom području najposjećeniji su Petrov vrh iznad Daruvara (zbog doma), te lako dostupni Lapjak i najviši vrh Psunja Brezovo polje. Maksimov hrast na Požeškoj gori je prilično nisko na ukupnoj tablici posjećenosti.

2. Moslavačka gora i Bilogora lako su dostupne gore, a Stankov vrh na Bilogori i Vis na Moslavačkoj gori posjetio je otprilike jednak broj obilaznika.

3. Hrvatsko zagorje i Međimurje. U Zagorju je prilično velika razlika između posjećenih i ma-

nje posjećenih vrhova. Najposjećeniji su najljepši vrhovi: Vranilac (Kalnik) i vrh Ivanščice, a Japica na Cesargradskoj gori i Mohokos u Međimurju najmanje su posjećeni.

4. Medvednica. Na Medvednici su svi vrhovi visoko plasirani, izuzetak je Grohot na istočnoj Medvednici.

5. Samoborsko gorje. Vrhovi Samoborskog gorja najposjećenije su točke HPO: među prvih deset vrhova čak su četiri od pet vrhova iz tog područja (Oštrc, Japetić, Plešivica i Okić).

Klek - najpopularniji hrvatski vrh

foto: Vladimir Vidović

6. Žumberačka gora.

Sveta Gera je izrazito posjećivana i očito je da je najprivlačnija planinarska točka u Žumberku. Vrlo posjećen je i Pliješ zbog blizine pl. kuće »Vodice«.

7. Karlovačko Pokuplje.

Tri vrha u Karlovačkom Pokuplju (Vinica, Vodenica i Martinščak) podjednako su posjećeni.

8. Gorski kotar - južni dio. Većina vrhova u ovom području pripada masivu Velike Kapele. Iz statistike je očito da su glavna odredišta u

tom području Klek, Bjelolasica i Bijele stijene. Zanimljivo je da je Ogulin slabije posjećen od Kleka (kao da 25% planinara na putu prema Kleku nije prošlo kroz Ogulin!). Možda najudaljeniji vrh u Gorskom kotaru, Bijela kosa, na dnu je ljestvice, a Kobiljak je zbog udaljenosti od glavnih prometnica također slabo posjećen.

9. Gorski kotar - sjeverni dio. Primjetljivo najprivlačniji vrhovi u ovom području jesu Snježnik i Risnjak, koji su među najposjećenijim vrhovima u Hrvatskoj. Iako ne toliko daleki, Jelenc i Crni vrh razmjerno su slabo posječeni.

10. Istra. Najposjećenija KT u Istri je vrh Vojak na Učki, jedan od najljepših vidikovaca u Hrvatskoj. Planik kao najviši vrh Čičarije i vrhovi u blizini planinarskih kuća (Brajkov vrh i Žbevnica) također su dobro posječeni.

11. Sjeverni Velebit. Najposjećeniji vrhovi su Veliki Zavižan i Gromovača, a za njima slijede Balinovac, Mali Rajinac i Zavižanski Pivčevac. Veliki Zavižan je najčešće posjećen velebitski vrh, no unatoč tome flora na njemu je vrlo očuvana. Jadičev plan i Kalić kod Kutereva većini su planinara »izvan ruke«.

12. Srednji Velebit. Najatraktivniji su Bačić kuk i Šatorina, a odmah zatim slijede Kiza i Ljubičko brdo. Velinac je velikom broju planinara još uvijek nepoznat.

13. Južni Velebit se osjetno manje posjećuje od sjevernog i srednjeg Velebita, što zbog udaljenosti planinarskih kuća i nepostojanja uzdužne ceste, što zbog veće udaljenosti od Zagreba. Najposjećeniji su lako dostupni Veliki Sadikovac kod Baških Oštarija te najviši vrhovi Velebita. Premda su Sveto brdo i Vaganski vrh među najteže dostupnim planinarskim ciljevima u Hrvatskoj, zbog širine vidika i ljepote vrlo su nam privlačni (bravo planinari!).

14. Lička Plješivica i ogranci. U području Ličke Plješivice najvećem broju planinara cilj je Oštri Medvjedak iznad Plitvica jer je lakše dostupan od Ozeblina i Poštaka.

15. Jadranski otoci - sjeverni dio. Među otočkim vrhovima Kvarnera, najčešće se posjećuju

Obzova na Krku (Krčki most, blizina Rijeke), te Osoršćica na Lošinju i Sis na Cresu.

16. Jadranski otoci - južni dio. Dalmatinske otoke i vrhove na njima većina planinara doživljava kao teško dostupne ciljeve pa ih razmjerno rijetko posjećuje. Ovo je područje najslabije posjećeno, osim Vidove gore na Braču, najvišeg otočnog vrha u Hrvatskoj. Sozanj na Lastovu i Vela straža na Dugom otoku, koja više i nije dostupna planinarima, najslabije su posječeni vrhovi HPO.

17. Dalmatinska zagora. Visok rezultat Dinare posljedica je činjenice da je najviši hrvatski vrh uvjet za srebrnu značku HPO. Uz Dinaru, glavno odredište u Zagori je Promina, dok su Svilaža, a posebno Kruga na Kamešnici, izuzetno slabo posječeni.

18. Dalmacija. Najposjećeniji vrhovi su Sv. Ivan Biranj na Kozjaku i Veliki Kabal na Mosoru.

19. Biokovo. Biokovo je, unatoč svojoj ljepoti, razmjerno slabo posjećivano, najviše zbog udaljenosti od glavnih planinarskih središta, teškog terena i malog broja planinarskih kuća. Najprivlačniji cilj je vrh Sv. Jure, dok su svi ostali vrhovi izrazito slabo posječeni. Šćirovac i Sutvid, najteže dostupni vrhovi HPO, su i najslabije posječeni.

20. Dubrovačko područje. Zahvaljujući kući u Kuni Konavoskoj, Sniježnica je posjećenija od Svetog Ilije na Pelješcu.

Na koncu, spomenimo da se iz podataka mogu vidjeti i razne druge zanimljivosti. Osim već više puta objavljenih pregleda društava s najvećim brojem obilaznika, može se vidjeti da je najviše obilaznika koji su primili brončanu značku u dobi između 40 i 50 godina, da dvostruko više obilaznika dnevnik na ovjeru dostavlja u jesen i zimu nego u proljeće i ljeto. Spomenimo i to da su među prvih 246 obilaznika s brončanom značkom 74 žene (30%), a da većina njih planinari s obitelji - mnoge od njih stekle su značke istodobno ili malo poslije muževa.

Svi ti podaci, a posebno podaci o posjećenosti naših vrhova, mogu pomoći u razumijevanju nekih zakonitosti planinarskog kretanja.